

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 048250 20 Rev
Banjaluka: 10.9.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Tanja Bundalo, predsjednik vijeća, Senad Tica i Violanda Šubarić, član vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice G.J. iz S., koju zastupa punomoćnik M.G. advokat iz B., protiv tuženih M.Đ. iz B., koju zastupa punomoćnik R.S. advokat iz B., B.S. iz B., S.Š. iz B., B.M. iz B., M.M. iz B., i M.M.1 iz B., radi utvrđenja, vrijednost spora 32.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužene M.Đ. izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 048250 19 Gž 2 od 10.2.2020. godine, na sjednici održanoj 10.9.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 048250 19 P 3 od 11.10.2019. godine, utvrđeno je da dvosoban stan na spratu porodične kuće u Ulici ..., po starom premjeru sagrađene na parceli k.č. broj: 600/37 upisanoj u zk. uložak broj: 6974 k.o. B., a po novom premjeru na parceli k.č. broj: 1092/1 upisanoj u posjedovni list broj: 774/4 k.o. B. 6 (u daljem tekstu: sporni stan) predstavlja zajedničku stečenu imovinu iz braka D.M. (prednika tužiteljice) i Đ.M. (prednika tuženih M.Đ. i B.S.) u visini njenog udjela od 1/2 dijela te imovine (stav 1.)

Utvrđeno je da je tužiteljica suvlasnik na 1/2 spornog stana što su tuženi dužni priznati, a *odbijen* je zahtjev u dijelu kojim se traži da tuženi trpe da se u javne knjige, gruntovnicu i katastar tužiteljica upiše kao suvlasnik na 1/2 stana na spratu porodične kuće u Ulici ... u B. ili u protivnom da se na osnovu ove presude izvrši upis prava, te naloži tuženim M.Đ. (u daljem tekstu: prvotužena) i B.S. (u daljem tekstu: drugotužena) da 1/2 dijela stana, slobodnog od lica i stvari, predaju u posjed i raspolaganje tužiteljici u roku od 30 dana po pravosnažnosti presude (stav 2.).

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka (stav 3.).

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 048250 19 Gž 2 od 10.2.2020. godine, žalba tužiteljice je djelimično usvojena i prvostepena presuda djelimično preinačena u osporenom odbijajućem dijelu, tako što su prvotužena i drugotužena obavezane da tužiteljici predaju *u suposjed* sporni stan slobodan od lica i stvari, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa ove presude, dok je u ostalom dijelu žalba tužiteljice odbijena i u preostalom odbijajućem dijelu prvostepena presuda potvrđena.

Obavezane su prvotužena i drugotužena da tužiteljici nadoknade troškove postupka u iznosu od 7.110,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Žalba prvotužene je odbijena i prvostepena presuda u osporenom usvajajućem dijelu, potvrđena.

Odbijen je zahtjev prvotužene za naknadu troškova žalbenog postupka u iznosu od 1.500,00 KM i zahtjev za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu u iznosu od 1.125,00 KM.

Prvotuzena revizijom pobija drugostepenu odluku u usvajajućem dijelu zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev odbije ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Tužiteljica u odgovoru predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

U postupku pred prvostepenim sudom su utvrđene sljedeće bitne činjenice: da su prednik tužiteljice, njena majka D.M. i prednik prvotuzene i drugotuzene, njihov otac Đ.M., zaključili brak 1950. godine koji je prestao 1973. godine smrću D.M.; da u tom braku nisu imali zajedničke djece; da je porodična kuća u ulici ... građena u dogovoru sa J.M., bratom Đ.M., da budu suvlasnici na jednake dijelove, i to tako da prizemlje pripadne J.M., a sprat Đ.M.; da je porodična kuća sagrađena 1970. godine i da su se D.M. i Đ.M. uselili na sprat kuće koji je u naravi predstavljao (i sada jeste) dvosoban stan sa posebnim ulazom u odnosu na prizemlje (koje je poslovni prostor), te tu zajednički živjeli do smrti D.M.; da je tokom bračne zajednice Đ.M. bio u radnom odnosu, dok je D.M. bila domaćica;; da je rješenjem prvostepenog suda broj: O-503/82 od 14.6.1982. godine raspravljena zaostavština iza umrle D.M. i da je za zakonskog nasljednika sa dijelom 1/1 proglašena tužiteljica, nakon što je zakonski nasljednik, njen suprug Đ.M., svoj nasljedni dio ustupio tužiteljici; da je rješenjem prvostepenog suda broj: O-591/03 od 13.10.2003. godine raspravljena zaostavština iza Đ.M. i za testamentarne nasljednike, na imovini iz tužbenog zahtjeva kao dijela ostavinske mase, su proglašene prvotuzena i drugotuzena sa po ½ dijela.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 269., 270. stav 5., 272. i 273. Porodičnog zakona („Službeni glasnik RS“, broj: 54/02, 41/08 i 63/14 –u daljem tekstu: PZ), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Prvostepeni sud cijeni da je tužiteljica dokazala da je porodična kuća građena za vrijeme bračne zajednice njene majke i oca prvotuzene i drugotuzene, da je građena u dogovoru sa J.M. (bratom Đ.M.) uz postignuti usmeni sporazum da prizemlje pripada J., a sprat kuće Đ. i da je tako i izvršena faktička podjela 1970. godine kada su prednici stranaka uselili na sprat kuće.

Stav je suda da prvotuzena i drugotuzena nisu oborile zakonsku pretpostavku o jednakim udjelima bračnih supružnika u zajedničkom sticanju imovine, a da zahtjev tužiteljice za utvrđenje da joj na ime majčinog udjela pripada ½ stana koji se nalazi na spratu porodične kuće može biti usvojen iako nije izvršeno etažiranje objekta, kod činjenice da je faktička podjela izvršena prema dogovoru lica koja su zajednički gradila u porodičnoj zajednici.

Stav je prvostepenog suda da je tužbeni zahtjev neosnovan u dijelu kojim se traži od prvotuzene i drugotuzene da joj predaju u posjed ½ sprata porodične kuće, cijeneći da „ni iz jednog dokaza nije vidljivo da li se predmetni stan nalazi u posjedu ovih tuženih“, kao i zahtjev da se izvrši upis prava suvlasništva u korist tužiteljice jer „nije uspostavljena etažna svojina“.

Drugostepeni sud je žalbu tužiteljice ocjenio djelimično osnovanom i obavezao prvotuzenu i drugotuzenu da joj predaju u *suposjed* stan na spratu porodične kuće, polazeći od toga da su one kao nasljednice Đ.M. stupile u posjed u momentu njegove smrti. Naveo je da je moguće obavezati na predaju u suposjed, ali ne i u posjed jer se „idealni dio ne može predati u posjed“.

U ostalom dijelu je žalbu tužiteljice odbio, dok je žalbu prvotuzene odbio u cijelosti, prihvatajući u tom dijelu činjenična utvrđenja i pravna shvatanja prvostepenog suda.

Drugostepena odluka je pravilna i revizioni navodi je ne dovode u opravdanu sumnju.

Odredbom člana 269. PZ propisano je: "Imovina bračnih supružnika može biti posebna i zajednička" dok je odredbom člana 270. stav 1. PZ propisano da: „Imovina koju bračni supružnik ima u času zaključenja braka ostaje njegova posebna imovina“, a odredbom istog člana u stavu 5.: "Imovina koju su bračni supružnici stekli radom tokom bračne zajednice, kao i prihodi iz te imovine, čine zajedničku imovinu“.

Odredbom člana 272. PZ propisana je oboriva zakonska pretpostavka da svakom od bračnih supružnika pripada po jedna polovina zajedničke imovine (stav 1.), jer je odredbom člana 273. PZ određeno pravo svakom bračnom supružniku da može od suda zahtijevati da mu se odredi veći dio od pripadajuće mu polovine zajedničke imovine, „ako dokaže da je njegov doprinos u sticanju zajedničke imovine očigledno veći od doprinosa drugog bračnog supružnika“ (stav 1.).

Osnovna zakonska pretpostavka u pogledu zajedničkog sticanja tokom braka jeste da se sva imovina stiče zajedničkim radom. Obim sticanja se ne određuje samo u ovisnosti o visini ličnih primanja supružnika, pa tako u sticanju zajedničke imovine postoji doprinos i onog bračnog supružnika koji nije u stalnom radnom odnosu, ali na koji na drugi način doprinosi sticanju i održavanju zajedničke bračne imovine.

Svakom bračnom supružniku pripada pravo da zahtjeva od suda da se utvrdi da je njegov doprinos u sticanju veći od pretpostavljene $\frac{1}{2}$ dijela, to jeste veći od doprinosa drugog supružnika. Pravna sintagma iz člana 273. stav 1. PZ o „očigledno većem doprinosu“, podrazumijeva postojanje posebnih okolnosti na strani supružnika koji ističe takav zahtjev, a kojima dokazuje da je, pored rada, na neki drugi način (objekat sagrađen na njegovom zemljištu ili od njegovog materijala, korištena njegova posebna imovina i sl.), povećao obim svog doprinosa zajedničkom sticanju.

Ukoliko bi se taj veći doprinos cijenio samo po osnovu ličnih primanja, to bi pretstavljalo pojednostavljeni pristup kojim bi se unapred isključivala ocjena drugih načina zajedničkog privređivanja, od međusobnog pomaganja, brige o domaćinstvu do svake druge radnje kojom se omogućava sticanje imovine.

Pravilno su nižestepeni sudovi utvrdili da je porodična kuća sagrađena za vrijeme trajanja bračne zajednice D. i Đ.M., da su oni bili u braku 20 godina prije nego je sagrađena porodična kuća, da je građena u dogovoru sa J.M. pri čemu je sporazumno odlučeno da sprat kuće pripadne D. i Đ.M., a prizemlje J.M., da je faktička podjela izvršena na opisani način odmah pri useljenju 1970. godine (kao takva i danas traje).

Stoga je pravilan zaključak da sporni stan koji se nalazi na spratu porodične kuće predstavlja zajednički stečenu imovinu prednika tužiteljice i prednika prvotuzene i drugotuzene, odvojen od prizemlja kao poslovnog prostora koji pripada predniku ostalih tuženih.

Prvotuzena i drugotuzena, kao nasljednici Đ.M., nisu izvedenim dokazima uspješno pobile zakonsku pretpostavku o jednakim udjelima bračnih supružnika u sticanju zajedničke imovine. Tvrdnja revidenta da k.č. broj: 600/37 na kojoj je sagrađena porodična kuća predstavlja posebnu imovinu njihovog oca Đ.M. na kojoj su oni proglašeni nasljednicima, nema uticaja na pravilnost pobijane odluke u pogledu utvrđenja suvlasničkih dijelova sticaoca te imovine. Ovo jer prvotuzena i drugotuzena nisu dokazale kolika je vrijednost te parcele u odnosu na sprat porodične kuće koji predstavlja zajedničku bračnu imovinu, niti su dokazale da je i koliko njihov prednik dobio novca od prodaje dijela te parcele 1965. godine i da li je taj, eventualno dobijeni novac, iskorišćen tri godine kasnije za gradnju spornog objekta.

Zbog propusta na strani ovih tuženih da dokažu svoje navode, sud nije mogao ni cijeliti da li bi vrijednost zemljišta uticala na udio Đ.M. u zajednički stečenoj bračnoj imovini i za koliko, a posebno ne da bi time taj doprinos postao "očigledno veći" kako tvrde u reviziji.

Time što je drugostepeni sud obavezao prvotuženu i drugotuženu na predaju u suposjed ½ dijela stana na spratu kuće, a ne u posjed kako je glasi zahtjev, nije prekoračen tužbeni zahtjev.

Okolnost da je od smrti D.M. (1973. godine) do pokretanja ove parnice (2004. godine) proteklo 30 godina, odnosno do presuđenja 47 godina kako navodi revident, nema uticaja na zahtjev tužiteljice koji je stvarnopravnog karaktera i kao takav ne podliježe zastarjelosti. Činjenica da su prvotužena i drugotužena u tom periodu „održavale“ porodičnu kuću, stvara samo pretpostavku da bi prema tužiteljici mogli eventualno isticati obligacionopravni zahtjev.

Ukazivanje revidenta da se njen otac „odrekao nasljeđa“ u ostavinskom postupku iza umrle supruge D.M. u korist tužiteljice, uz dogovor da se tužiteljica „ne miješa“ u ostavinu iza njegove smrti, nije od uticaja na pravilnost odluke. Tužiteljica ne spada u krug zakonskih nasljednika D.M., ali sve i da spada, njena usmena izjava kojom se odriče nasljeđa za života ostavioca nema pravnog dejstva (član 138. Zakona o nasljeđivanju „Službeni list SR BiH“, broj: 7/80 i 15/80, odnosno član 158. sada važećeg Zakona o nasljeđivanju („Službeni glasnik RS“, broj: 1/09, 55/09, 91/16 i 82/19). Ovakav dogovor, ako je postojao, na strani tužiteljice stvara moralnu obavezu da tako postupi, ali ne isključuje isticanje stvarnopravnog zahtjeva iz ove parnice.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Tanja Bundalo

Za tačnost otppravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podračić